

Litterär Tidning.

N:o 87.

Onsdagen den 30 October.

1839.

Mephistopheles.

(Översättning ur Andra Delen af Göthes Faust.)

(Forts fr. N:o 86)

Mephistopheles. (till Satanerne)

Hvad nu? År det er käcka föresats?
Håll stånd, och visen edra fasta viljor;
Bej, dumma djefstar på er plats
En ljus idé, om hon förverkligats,
att snöga Satan in med rosor eller liljor!
De krympa genast, blott man pusta vill;
Så pusten gossar, Lagom, Lagom redan!
De alla mistat färgen längesedan.—
Men ej så starkt! Håll nos och läppar till!
Se så! Nu är försent att spara;
Begrep då ingen alls, hvad mätta är?
Det krymper icke blott, det torkar, brinner der,
och lågor dansa, giftigt klara.
Håll, håll emot, slut! er tillsammans bara!
Hvad, strax reträtt? Allt mod, all kraft förgdr,
när ros-parfymen edra näsor slår.

(Chor af Englarne)

Mephistopheles.

Kujoner, mesar utan nytta! —
Sataner vältra kullenbytta;
de hjula emot öppningen
och så i svalget akterstupa. —
Må lägan kittla i er strupa!
Min plats — jag vill försvara den,

(han kämpar med de svävande irrblossen)

Du! Dumma irrbloss, lys så starkt du vill;
Du blir gelée, så snart jag kramar till.
Vill Du gå bort! Vilt Du ha skam till tacken?
— Det risver mig som svavvel bak i nacken.

(Chor af Englarne)

Mephistopheles

Mitt hufvud brinner, hjertat, lefvern, allt!

Ett element af högst förfinadt afgrundshalt,
en glöd mer bränhet, än tillbörligt! —
O! Dersör jäurar Du dig upphörligt,
förskjutne arme Ålskare, som går
och quider i din skönas spår.

Jag sjelf! Hvad sällsam häpnad mig betager,
då fienden förbi mitt öga drager,
den jag ju annars med förbittring ser!

En ovän känsla i min ädra gungar;
jag måste glo på dessa täcka ungar:
Hvatt hindrar mig? Jag kan ej svärja mer. —
Och blir jag purrad och bedragen,
hvem är då rätta narven här?

Jag hatar dem till yttersta dagen,

och ändå tror jag nästan, jag är kär.

Kom, mina söta barn och låt mig höra;
om Lucifer ej alstrat er ändå.

Vi kunde närmare bekantskap göra;

så hjertans vackra, mina gossar sma!

Det är, som om jag hade sett er dagligt,

som om naturen skapt oss för hvarann.

Jag känner någonting så sprittande behagligt

i minsta nerv, som ej beskrifvas kan.

O kommen närmare och sen mig an!

(Englarne täga omkring och upptaga hela platsen.)

(Forts. o. sl. n. g.)

Litteratur.

Några namn af den historiska bakgrunden för Rysska
minnet äro hämtade ur Sundelii Norrköpings Min-
ne, altt ånat hor skalden fritt utvecklat och diktat. Här fin-
ner man en Walter Scotts åskådigheter och nauvitet i sällri-
gen af så wäl kreditstumler, som det herrliga lishwers stillis. Vi
sätta denna berättelse bredvid författarens allmänt omgåckta
Kapellet i Lörrosens Bok. Hvilka wackra räflor inom

denna trånga ram! Fiscket i Bråviken, Gästabudet hos Fältvåbeln, Samtalet mellan Johanna Berfelt och Martin i Trädgården, (ett kärlekssamtal värdigt att stå vid sidan af Romeoos och Julias, fast här flyttadt på folkets horizont, dertöre ej mindre hjertligt och wackert), Stridsemålningen m. m.! Vi ville till prof anföra hela detta Capitel.

Johanna Berfelt samtalat med Martin i sin faders trädgård

På estermiddagen hade Martin Berfelt ensam ingått den lilla trädgården, dragen af sina underliga tankar att söka ensligheten. Här sleg han många hvarf under träden i tyssnad; och det enda han gjorde, var, att han flera gånger tog upp och betraktade sitt myß tunna krukhov, det han allt e-mellanåt kyckte. Men rätt som det var tyckte han, att någon kom efter honom, och att han hörde steg i gräset. Han vände sitt husvärd hastigt åt sidan och såg Johanna.

"Martin, hwad gör du här? Jag hade något att säga dig, Martin."

Johanna, hwad jag gör här? Jag ser öfver ången dit bort på det nedskallande Johannishborgs slott.

"Mitt stolta, präktiga slott! i det är jag född. Men det var icke det jag skulle säga dig, Martin —"

Talo, hwad skulle du säga mig? Jag wet, att du will mig ingenting mer; jag wet, att moln nalkas med högt thor-don och majestätistålla, och jag skall falla; dock utan skam och fräck. Säg din mening, du, om hvilken jag i går så väst trodde, att du, enligt löste — nej, enligt ditt förra bruk — skulle medfölja din fader i båten till norrfisket, eftersi wi aldrig vågade talas vid i staden, der mor Annas ögon stå. Nu är det slut för mig. Du, Johanna, är icke Wikbolands sjerna, utan Norrköpings sol.

"Martin," sade hon med en klar, men så sakta röst, att den liknade en astagens winds ljud. "Jag hade helt annat att säga dig."

Det ville du väl säga mig, att jag hastigt bör gå bort ur denna trädgård, som är den stolta jungfruns kira hem. Hastigt bör jag undanvika, att icke pastorn wid Sanct Olof må lida af att se min skepnad wanka under dessa tråds fägring i vägg.

"Martin, mins du, då du och jag den 7 Maj för tu är tillbaka suto wid strömmen? Det war nedanför Himmelstalunds blomstergård, och ingen, ingen stod i vårt granskap. Vi lekte med en sjerna af silvverbleck, och mins du hwad vi gjorde med den? mins du ännu?"

Jag mins! sade Martin och steg ett steg tillbaka.

"Vi bröto sjernan midt i tu, och du sade: vi skola i ödden gömma hwardera sin lilla del. Hvar har du din hälft, Martin?"

"Fordrar du också den tillbaka, Johanna? Här hänger sjernerhalsvan på det svarta bandet om min hals, under westen. Kräfver du den nu? Doch det war du kommen till att säga? "Martin, dina ord falla skumma till mig."

Jag skall falla i mitt mörker, Johanna; men utan blygd skall det ske, ty min hand är oskyldig till den sorg jag här.

"Dina tankar," sade hon och steg honom ett steg närmare, "dro så dystert dunkla, fast ingen natt ännu är; ack! huru skall jag kunna omtala det jag war kommen att bedja dig?"

Bedja mig? frågade han. Hwad skulle du bedja mig? Jag tror du hörjer sakta din panna framför mig? Hör upp ditt husvärd, du, som staden kallar den stoltaste; du, af hvilken ingen i verlden fått ett grönt lök, ej ett blad och ingen blom, ma nänsin. Säg mig allenast, innan jag går, hvar har du fastat bort din sjernhalsvan, Johanna? I hvilken vrå ligger hon nu glömd och förgäten?

"Så starkt," afbröt hon, "troddes jag det ordet vara lastadt emellan mig och dig vid Himmelstalunds vatten, att — o Gud — ej du skulle säga så till mig, som du talar nu. Men du icke en här i gärden, som icke gör blida ögon, om hon skulle se min uppsyn glädjas af din anblick! Martin! efter det så är, att jag måste säga dig det, i denna vrå under brösten ligger min sjernehalsvan; och skulle den icke så?"

Johanna! hwad? på hjertat! utbrast han.

"Tag," fortfor hon, och afbröt en balsamin med en ouflagen knopp. "Efter ingen i verlden kan berömma sig af att hafwa fått ett blomblad af mig, och det är sanning; så tag detta, du. Men hör snabbt Martin! — ty hvarsöre tala wi nu om sådant? Hör, hwad jag med wishet wet: fienden kommer, det är väst. Du skall slå! Du skall stupna — jag har sett det i min dröm — och sedan lefwer ingen grönsta under himmelen för mig, och min kropps warelse håller jag för intet sedan. Men du, innan fienden anländer, bered däg, såsom också jag vill bereda mig: ty det är viktigt för ob, att wi i det andra hemmet råkas hos vår konung. Bättre kan du icke nalkas till de ewiges hem, än om du här tager förmankaper öfver dehsa i staden inkomne dräugar, som åro tappre, men utan syrsel. Sätt den, i ordning! aufse dem och bestärma staden, det en åkta krigsman redliggen hör. Det är hwad jag war hirkommen, att bedja dig om. När du så styrar, Martin, skall kung Carl åffa dig i blåa Höiden, och han skall erkänna dig. Hos honom skall du träffa mig åter, och vi skola då sätta det icterbrutna ihop till en — till en enda sjerna, Martin."

Martin trodde på Johannas dröm så säkert, som på Guds ord. När han dertöre hörde, att både hon och han skulle dö snart, blef han åter och hastigt så glad, att han intet ord kunde yttra. Han tog Johannas hand; och mången skall tycka, att de nu borde hafwa kykt hvarandra, en gång likwäl, för första gången. Men det skedde icke; och om de ens tankte derpå, det wet allenast Gud, och kanske kung Carl."

Lika wackert är åsven skytet Grimmstahamus Nyborgs, helt och hållt på bondhorizonten. Almqvist är så obeskrifligt förtrogen med der svenska folkelivet och har så mycket smille, att han ur det före wanliga ögon råaste och trivialaste wet att framlocka det menskligt-wackra och ljusfulla, utan att den delicateste läsare något faras. Huru

obestridligt innerliga taflor finner man icke åtven här! Det
vore icke svårt att i denna berättelse utpeka drag af den
hjertligaste poesi.

Matte Sveriges prästerskap med allt nit besordra sprid-
ningen af deha skrifter! Det är deras sköna fall att varaljus-
sets apostlar på jorden. Ljuset har kommit i verlden, at
upplysa dem, sem wandra i mörker icke blott det himmelska
huset, utan även det hinc, som mennissöillet, denna ewiga
Prometheus, hämtar ned från himlen. Det sednare är åtven
himmelst, fastän blott en jordisk genglans af urljuset.

Nicanders Samlade Dikter. 2. 3 Hästet. Stock-
holm 1839.

Mycket af hwad hittills utkommit af denna upplaga är
temmigen matt, mest beskrifningens eller blott språk-
(et s p o e s i.) Mycket är intaget, som säkert aldrig skulde
siell stulle hafta införslitvat med sin samling. En djup lyriske
åder finnes endast i Nune swärdet, Hesperiderna
och en och annan smädikt. Språket är vändligt klart, åskåd-
ligörande och correct, men ofta rimmad prosa, hvarken ta-
lande till känslan eller fantasi, annat är åter herrligt. Vi ut-
märka dock bland de båda i deha häften följande: Den för-
na winterdagen, Barnomen, warmkänsligt, Si-
ciliansta sånger i översättning, förträffliga: Wid en
canariefogels död, täckt; Banérs stridssång,
Till Julia d. 18 April 1830, Ungdomen, Edwy
på Elgivars gräs, Melponen till Swea, Afto-
nen, af Runorna: Frejers Ax, Norna Gest
som yngling och Erik Vasas Runa. Vi anföra

Ciciliansta Sånger.

I.

Jag är en fremling i naturens rike,
Men tryckes hårdast af naturens lag,
Jag står allén: jag äger ingen like;
Den armaste är ej så arm som jag.
Jag äger ej en gång mitt eget hjertas
Ly du, Fötrollerka! det rösvat har.
Blott en olidlig, ovsäglig smärta
Än sitter i mitt hjertas ställe qvar.
Du är dock fall som is, med dubbelt hjerta:
Jag, utan hjerta, är blott eld och smärta.

II.

Du, som de gröna fälten genomlöper,
Så irrande, så glindrande och tyst,
Som med din bösja alla blommor döper,
Dem westanwinden nyss till lif har kyft!
Du siltwerbäck! Låt dina vågor rinna
En liten omväg blott, dit jag begår.
Smyg dig så sakta till min älstrarina,
Till henne hvissa, flagande, så här:
"Så grymt din hårdhet Gillis' hjerta sårar,
Att jag blef född till verlden af hans tårar."

I allmänhet söker man förgäves hos Nicander en djup
poetisk reflexion; han war mest en talentsfull målare af
tingens former, divinerade ej deras väsende, saknade åt-
ven humor, såsom kan ses af Engelbrechs färden i
3 Hästet.

III.

Ei dag jag Amor mötte. Sorg och häpnad,
Sva tjuksans qual jag läste i hans blick.
Han liksom smög sig fram, och obewäpnad,
Smot sin wana, lilla Guden gick.
Wäl på hans skultra är ett koger hängde;
Men det war tomt. Jag sporde honom då:
"Hvem har ofväpnat dig?" Men Amor blångde
Så suedt på mig, och svarade mig så:
"Min båge, Gillis! hal din älstrarina;
Du i ditt bröst kan mina piler finna."

IV.

Min Dafne, lyftad på sin skönhets wingar,
Bestormade en gång all himlens här.
Hon wann. Hon sina segertecken bringar
Till jorden ned, och dem som prydnad här.
Uti sin blick hon solens strålar binder:
På hennes panna blänker dagens sken,
Och morgonrodnan ler på hennes kinder,
Så warm och blygsam, oföuldfull och ren.
Men natten tåg hon icke, tänker mängen;
Jo! Matten ligger i deß lockar fängen.

V.

Mitt ena öga såsom Nilen strömmar.
Mitt andra föddar såsom Po.
Du ensam dock för mina qual ej ömmar:
Du står med torra ögon och ser på.
D. när jag, tird af lång förväntan, frågar,
Om ag får komma, gladt du svarar: ja!
Du synes född att tjuusa och bedra:
Du kallast är, då jag som hetast lägar.
Du säger ja! men när du säger ej,
Och då är Ja detsamma som ett Nej!

VI.

Jag såg en gång uti en myrrenlund
Begravwas twenne, sköna trogna tärnor.
Jag såg en hjort, som jagade en hund:
Jag såg en blind, som tålde himlens sjernor.
En mulen dag, då solen blänkte klar,
Ett skepp jag såg, som timradt war af sippor.
Med ormars fötter skeppet lastade war,
Och samm på spetsarne af twenne klippor.
Så samnt det är, som jag berättat dig,
Så samnt är åtven, att du älkar mig.

VII.

Pygmalion älkade en marmorstod:
Han knäföll wid deß fot: deß kast han smekte.
Med sina tårar han en Gud bewekte,
Och bilden, wid hans kyss, fick lif och blod.
Ack! ingen i naturens wida rike
Ännu så lycklig som Pygmalions fanns.
Jag är i kärlek wid Pygmalions like,
Men ack! mitt öde hurn oskt hans!
Då utaf kärlek jag i tårar flyter,
Min älkade i marmor sig förbyter.
VIII.
Om du för rikedom mig älkar, Clarat

— O! älska mig då ej; jag har ej gull.
Lät Peruaner'n då din kärlek varaz
Hans gruswa är af gyllne statter full.
Om du för skyra älskar mig, o Clara!
Hör upp att älska mig; ej stark jag är.
För Mila då ditt hjertas eld förklara,
Som lejon slår och buflars bördor bär.
Om du för sönhet älskar mig, min Clara!
O! älska icke mig; jag är ej sön.
Lät Phoebus då ditt hjertas gunstling vara,
Och lät hans kärlek få i din sin lön.
Om du för kärlek älskar mig, då bör jag
Din älskling vara; ty af kärlek dör jag.

X.

Mitt hopp är ute. Mitt begär är grafwen;
Ty mer än grafwen är mig likväl kallt.
Jag wore hellre lefvande begravnen
Ån ewigt föld af dödens sträckgestalt.
Af bittra tårar mina ögon strömma,
Af sorg att de ej kunnna gråta nog.
Jag gråter; men att smärrans källa tömma
Ej mina tårars frida svall förlög.
Att jag är död, men lefver, will jag gråta.
Och dersöre, att inga tårar båta.

X.

Njssom i mulen natt, då stormen rasar,
En sjöman, svävande i havets fann,
För himlens blixt, för havets asgrund fasar,
Och blek och mållös sukar ester hamn;
Men när igen den milda solen läter
Sitt öga glänsa fram, och sjön blir blå,
Hon glömmer alt, han spänner seglen åter,
Och manar stormen ut på nytt andå: —
Så på min kärleks has med mig det händer;
Jag lider skeppsbrott — men jag återvänder.

Studier öfwer de Fria Folkkens Statsförfattnings (ar) Af Simonde de Sismondi. Örebro Lindh. 1839. 2 Bco.

Herr il har före i Cos gjort en interessant exposition af detta förräffliga werk, hvoröre vi icke behöfva vara mångordiga derom. Hittills är på svenska intet politiskt werk öfversatt, som är frukt af en längre och rikare politisk erfarenhet, är med mera bestyrning skrifvet, och mera bör bidraga att förklara de politiska begreppen, borttaga mången ånnu gångse missforståelse så hos de servila, som de Liberala. Medlem af en fri republikansk stat, Geneve, har förf. hast tillfälle att infö Republikanismens lyten. Dersöre är hans ideal, en konstitutionell monarki. Måttet boken begrundas af alla, som besatta sig med politiska räsonnementer.

Utländsk litteratur.

— Savignys mästerwerk har nu blifvit öfversatt på franska af Guenoux under titel *Histoire du droit romain au moyen-age*, Par, 3 v. 1839.

— Madame de Cubières, som fört författat flera romaner Marguerite Aimond och Lestrois Soufflets samt Emmerich de Mauroyer, har nyligen utgitwit Leonore de Birau, en självstående af dramatiskt lit, vittnande om en fin talent, mycken observation, känsla och esprit.

— Den bekanta dilettanteu E. Marmier har i *Revue des deux mondes*, en af Frankrikes intressantaste tidskrifter, fortsatt sina högst ytliga porträtter af Poëtes et Romanciers du Nord. Först hafva Tegner och Dechleßläger warit framme för hans mästerbord. Nu är Runenberg sub judice. Hvarf finner nu läsaren i detta porträtt? En stor ro, mangtad beskriftning af Finland och en biografi, till stor del hopdiktd, samt nära översättningar. Så bestod porträttet öfver Tegner i en beskriftning af Marmiers intåg i Wexid, en biografi och några översättningar. Olyka porträtter har han dock samlat i en bok, kallad *Skandinaviska poesiens Historia*. (?)

— Två nya franska arbeten i färtigvärd sfrågan förtjena uppmärksamhet: *De la bienfaisance publique* Par de Gerando och *Le Progrès social au profit des classes populaires non indigentes*. Par M. Félix de La Farelle.

— Cousin, den före franska eklektikern, utgaf 1838 trede upplagan af sina berömda och bestridda *Fragments philosophiques*, hvartill nu en ny volum kommit.

— Valdepeiras par Mme Ch. Raybaud 2 V. är en intressant och snillrik serie af små romaner, nys utgivna.

— *Histoire de la poésie Scandinave. Prolégomènes*. Par M. Edélestaedt du Méril, Paris 1839. Detta lärda, men rhapsodiska, arbete innehåller blott isländska poesien jemte översättningar af 8 stycken ur Eddan.

— *The Works of Ben Jonson, with a memoir of his life and writings*. By Barry-Cornwall.

— *Lettres inédits de Marie Stuart accompagnées de diverses dépêches et instructions, 1558 — 87. Publiées par le prince Alex. Labanoff*. Paris 1839.

— *A collection of English Miracle Plays or Mysteries; containing ten Dramas from the Chester, Coventry, and Towneley Series, etc. — — By Will. Marriot. Basel 1838.*

Till salu finnes:

Konst Theoriernas Historia. Af C. J. Lénström. Uppsala 1839. Förra Häftet 40 kr. Sednare Häftet 1: 8. Bco.

Tryckfel:

N. 85. 1 sp. st. sydda 1. skydda; — 4 sp. 2 rad. nedifrån insätts orden *jemförelse såsom* mellan orden *behöver* och *grund*.

Gefle, hos A. P. Landin. 1839.